

Lahko pa, da je vse res

Gilles Deleuze/Félix Guattari: *Kaj je filozofija*, Študentska založba, Knjižna zbirka Koda, Ljubljana 1999, prevod in spremna beseda Stojan Pelko, strokovni pregled Tomaž Erzar

Še danes se spomnim ure, ko je črna prikazen, utelešena v srednješolsko profesorico sociologije, vrtala vame z vprašanjem: "No, če pa greste študirat filozofijo, potem pa mi, prosim, povejte, kaj filozofija je. Je ali ni znanost?" Sanjalo se mi ni, kaj naj bi bil pravilen odgovor. Zato sem bil na njeno veliko veselje tiho in zato z vcepljenim občutkom cepca na kvadrat poslan v klop.

Ne vem, ali sta Deleuze in Guattari, avtorski dvojček (poststrukturalističnih) klasik *Antiojdipa* in *Tisoč platov*, kdaj na podoben način polepšala dan kaki ali kakemu od svojih učiteljic ali učiteljev, vsekakor sta mnenja, da si človek lahko tako vprašanje zastavi še v starosti, *ko govorimo konkretno*, ko bližina noči naredi vse prazno in ko *ni več drugih vprašanj*. A vprašanje je, ali je takšna strategija postavljanj vprašanj najboljša. S tem sumničanjem se ne beza v operacije reprodukcije, kot nujnega notranjega gibalnega mišljenja, temveč v nesmiselnost polnjenja forme imena, ki kreira evropsko zavest že debelih dva tisoč petsto let. Kajti velika verjetnost je, da je to ime kot forma hkrati že tudi edina filozofska stvarina. Tako produciranje filozofskega problema, njegovo lociranje in umeščanje kot tudi njegovi razmišljanja nosilci se nahajajo v organizmu filozofiranja, so njegovi

quarki. Kaos še-ne-filozofskega je prek filozofa predelan v filozofijo, dodan v nanos pojmovnih sfer, v stalno utripajočo gmoto živčnega fluida. Filozofija je filozofiranje, predelava brez preostanka. Je čista entropija.

Težave nastopijo, ko filozofiranje začne filozofirati o filozofiji. Takrat prične bralec voluhariti: Če s filozofiranjem vedno že delujem v filozofiji, se s spraševanjem o tem, kaj naj bi ta bila, avtomatično izstrelim iz njenega objema, prebijem opno entopičnih sfer. Torej ne filozofiram več, temveč implicitno proizvedem metapozicijo, dislocirano mesto rezoniranja mase že na-filozofiranega. Obseg kroga se je sicer navidezno blazno povečal, a kaj ko krožnica ni sklenjena. In v ta izpah se naseli dvom: Kako se da o filozofiji sploh govoriti drugače, kot da filozofijo delamo, da smo/ostajamo ves čas ujeti v preplet njenega skeleta in našega mesa, da, skratka, filozofiramo? Se o njej sploh da govoriti? O njej se seveda da govoriti. O tem nas lahko prepričajo stotine metrov učbenikov, leksikonov in zgodovin filozofije ter drugih pomagal, ki funkcionirajo po instant principu odskočne deske. A to ni filozofija. To je o, ki vzpostavlja distanco, katere kritičnost in objektivnost vzpostavljata skladovnico sekundarne literature. In vsaka taka distanca je nujno ujeta v mehanizme nesmiselnega, celo ideološko kodiranega zapolnjevanja praznih imen, form, ki so ravno zaradi sebi iminentne praznine pogonske, funkcionalne.

Motnja v bralčevem sprejemu torej nastane, kadar se o poskuša prekriti s kot da avtentičnim, v zapisanem pa

je moč razbrati le klasifikatorno, kadar se distanca poskuša pretransformirati v dotik, namesto spajanja kostnega in mesnega tkiva pa se njuni spoji le skalpelirajo. Do take nečiste slike prihaja prav ob branju Deleuzevega in Guattarijevega izdelka. Natančneje, njuna pisava ves čas preskakuje med pozicijo in metapozicijo, med filozofiranjem – formiranjem pojma filozofa kot *prijatelja* (etimološkega naslednika časa starih) – in *kot da* filozofiranjem – klasificiranjem polj mišljenja in s tem vzpostavljanjem razmejitve med filozofijo, znanostjo in umetnostjo. Pri čemer prvo preslepi pogled in s tem drugo pretihotapi v področje filozofiranja. Vfilozofira tisto, kar je po svojem izvoru lahko delegi-

rano le v znanost o filozofiji, v področje mišljenja, ki kot akt reprodukcije vzpostavlja referenciranje. Referenca na že podano izkustvo pa je tista lastnost, ki prav po prepričanju Deleuzea in Guattarija znanost razmejuje od filozofije, katere glavna dejavnost je postavljanje dogodkov prek ustvarjanja pojmov.

Se je avtorjema zaletel lasten rep?

Lahko pa, da je vse to le bralni zdrs in zablodeli udarec v temo. Mogoče ima bralec opravka z genialno skonstruiranim zlitjem dveh nivojev, filozofiranja in referenciranja na filozofijo, pa njegova topost preprečuje uvid.

Goran Č. Potočnik

